

Materiály na rokovanie HSR SR
Dňa 18. augusta 2014

č. 11)

Stanovisko

k Návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov

Všeobecne k návrhu:

Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky predkladá do legislatívneho procesu návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení zákona č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov na základe Plánu legislatívnych úloh vlády Slovenskej republiky na rok 2013 (uznesenie vlády Slovenskej republiky č. č. 693 z 12. decembra 2012).

Cieľom navrhovaných zmien je vytvoriť podmienky pre realizáciu Programového vyhlásenia vlády Slovenskej republiky v časti Úloha štátu a verejného sektora – Súdnicstvo zavedením systémových opatrení na posilňovanie práva občanov na včasné súdne rozhodnutia najmä s ohľadom na konania vedené rozhodcovskými súdmi, ktoré nie sú konaním pred štátnymi súdmi. Ide o alternatívne riešenie súdnych sporov, definované ako súkromnoprávne konanie, ktoré sa uskutočňuje pod kontrolou a na základe zmluvy účastníkov, ktorou je spor predkladaný k posúdeniu nimi vybranému nezávislému subjektu a v ktorom výsledkom konania je rozhodnutie sporu s konečnou platnosťou vo forme rozhodnutia rozhodcu. Výsledkom je rozhodnutie záväzné pre účastníkov a vynútiteľné zákonnými prostriedkami. V rámci kategorizácie konaní je to konanie pred mimosúdnymi orgánmi. Z toho vyplýva nutnosť kvalitnej právnej úpravy regulácie a dohľadu nad konaním a postupmi konajúcich orgánov.

Významným aspektom urýchľujúcim zmenu predmetného zákona bola aj nutnosť samostatného riešenia úpravy rozhodcovského konania v spotrebiteľských sporoch, kde za posledné obdobie expandoval výskyt negatívnych skúseností s činnosťou rozhodcovských súdov. Na základe týchto skutočností vyvstala zároveň potreba vykonať zmeny v podobe novelizácie zákona č. 244/2002 Z.z. o rozhodcovskom konaní v platnom znení.

Na splnenie spomenutého cieľa kreoval v júli 2012 minister spravodlivosti Slovenskej republiky Komisiu pre novelizáciu zákona o rozhodcovskom konaní. Výsledkom práce komisie a zároveň materiálom upraveným po vyhodnotení pripomienkového konania a po rozporových konaniach je predkladaný návrh novely zákona č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní.

Návrh novely sa odlišuje od platného zákona formálne svojou štruktúrou, kedy sa pôvodná štruktúra 9 hláv zákona obsahujúcich 56 paragrafov zmenila na 3 časti – každá časť je uceleným tematickým celkom inkorporujúcim v sebe hlavy, ktoré rozvádzajú jednotlivé témy do paragrafového znenia – I. časť „Všeobecné ustanovenia“ obsahuje 4 hlavy /I. Základné ustanovenia, II. Rozhodcovská zmluva, III. Rozhodca, IV. Stály rozhodcovský súd/ II. časť – „Rozhodcovské konanie“ obsahuje 5 hláv / I. Rozhodcovské konanie, II. Rozhodcovské rozhodnutie, III. Zrušenie rozhodcovského rozsudku, IV. Výkon tuzemského rozhodcovského rozsudku, V. Uznatie a výkon cudzieho rozhodcovského rozsudku/ a III. časť „Spoločné, prechodné a záverečné ustanovenia“ obsahuje len paragrafové znenia.

Prvá časť – Všeobecné ustanovenia zahŕňa ustanovenia novo definovanej arbitrability, pričom sa zavádza jediné kritérium a to, či ide o právny vzťah ohľadne ktorého strany môžu uzatvoriť dohodu o urovaní. Tým sa nahradilo kritérium majetkového charakteru sporu. Absolútne novým prístupom je obmedzenie resp. nemožnosť rozhodovať podľa tohto zákona spotrebiteľské spory. Taktiež sa v súlade s modelovým zákonom UNCITRAL Model Law on International Commercial Arbitration v znení zmeny z roku 2006 (ďalej len „Modelový zákon“) spresňuje režim právomoci všeobecných súdov vydávať predbežné opatrenia v sporoch, kde vo veci samej má rozhodovať rozhodcovský súd. Dochádza k legislatívnemu spresneniu nástupníctva strán rozhodcovskej zmluvy, vrátane potvrdenia skutočnosti, že s postúpením práv alebo povinností zo zmluvy obsahujúcej rozhodcovskú doložku dochádza aj k zmene strán rozhodcovskej zmluvy. Pre odstránenie pochybností a v súlade s článkom 2(e) Modelového zákona sa výslovne uvádza, že za súčasť dohody strán v rozhodcovskej zmluve alebo doložke sa považujú rozhodcovské pravidlá, na ktoré sa v nej odkazuje bez toho, aby bolo nevyhnutné ich k dohode pripojiť. Zjednocujú sa požiadavky na uzatvorenie rozhodcovskej zmluvy v elektronickej podobe so všeobecnými požiadavkami stanovenými v § 40 Občianskeho zákonníka. Zámerom uvedeného malo byť odstránenie pochybností o tom, či sú na písomnú formu rozhodcovskej zmluvy kladené vyššie nároky ako na iné druhy právnych úkonov robených pomocou elektronických prostriedkov. Výraznou zmenou oproti pôvodnému zneniu zákona je ustanovenie, že zriaďovateľom stáleho rozhodcovského súdu bude môcť podľa nových pravidiel byť len obchodná alebo profesijná komora alebo záujmové združenie právnických osôb, resp. občianske združenie. Iné právnické osoby (napr. obchodné spoločnosti) nebudú môcť byť zriaďovateľom SRS. Táto zmena má viesť k obmedzovaniu vzniku konfliktu záujmov medzi zriaďovateľom a požiadavkou na nestranné a spravodlivé riešenie sporov.

V druhej časti - Rozhodcovské konanie je významnou zmenou ustanovenie, v ktorom sa uvádza, že predbežné opatrenie vydané v rozhodcovskom konaní je exekučným titulom podľa Exekučného poriadku, ak mala druhá strana možnosť vopred sa oboznámiť s návrhom na jeho vydanie. V otázke určenia rozhodného práva sa kladie dôraz na širšie uplatnenie zmluvnej voľnosti strán, pokiaľ nie je zákonom obmedzená. V sporoch z medzinárodného obchodného styku si tak strany budú môcť napríklad dohodnúť uplatnenie určitých konkrétnych pravidiel práva (napr. Viedenského dohovoru o medzinárodnej kúpe tovaru alebo Princípy UNIDROIT) bez toho, že by si zároveň museli zvoliť aj právo konkrétneho štátu, podľa ktorého tieto pravidlá bude potrebné vykladať. Väčší priestor na uplatnenie zmluvnej slobody bude aj v čisto tuzemských právnych vzťahoch. Od vstupu SR do EÚ a uplatnenia Nariadení Rím I a II je totiž možné, aby si strany aj v čisto tuzemskom právnom vzťahu zvolili za rozhodujúce právo iného štátu. Táto možnosť voľby bude obmedzená len tam, kde ju obmedzuje aj samotné Nariadenia Rím I a Rím II. V kontexte zavádzanie elektronického doručovania bolo prijaté v rámci tejto časti návrhu zákona aj opatrenie, že rozhodcovský rozsudok musí mať vždy listinnú podobu. Elektronická podoba rozhodcovských rozsudkov nebude prípustná, aj keby spĺňala všeobecné požiadavky na písomnú formu právneho úkonu. V rámci časti predkladaného zákona - o rozhodcovskom konaní pribudol nový dôvod zrušenia rozsudku rozhodcovského súdu, ktorým je rozpor rozhodcovského rozsudku s verejným poriadkom Slovenskej republiky. Pojem verejný poriadok by sa pritom v súlade s medzinárodnou praxou mal vykladať reštriktívne a s ohľadom na záujem podporovať rozhodcovské konanie, najmä v oblasti medzinárodného obchodu. Zrušenie pre rozpor s verejným poriadkom však bude adekvátnym prostriedkom nápravy v prípadoch, keď rozhodcovské rozhodnutie bolo ovplyvnené trestným činom rozhodcu, znalca alebo svedka alebo keď tomu bránila prekážka rozhodnutej veci. Na druhej strane požadovať zrušenie rozhodcovského rozsudku už nebude možné z dôvodov, pre ktoré by bola v konaní pred všeobecným súdom na mieste obnova konania. Procesné pochybenia rozhodcovského súdu v konaní budú môcť byť dôvodom pre zrušenie, len ak mohli mať vplyv na rozhodnutie o veci samej. Predĺženie lehoty na podanie žaloby o zrušenie rozhodcovského rozsudku na 60 dní je kompromisným riešením medzi s ustanoveniami Modelového zákona a pôvodného znenia zákona.

Návrh zákona je v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, s medzinárodnými zmluvami, ktorými je Slovenská republika viazaná a s právom Európskej únie.

Príslušné vplyvy návrhu zákona sú uvedené v doložke vplyvov.

Stanovisko AZZZ SR :

AZZZ SR berie predložený materiál na vedomie.

Záver :

AZZZ SR odporúča materiál na ďalšie legislatívne konanie.